

אלמנה ניזונת פרק עשר כתובות צו.

עין משפט נר מצוה

ה א מיי פ"ח מהל
אישות הל' ח סמג
עשין מח לאוין פא טושי"ע
הש"ע סי' ה ספיק ד'
ו ב מיי ש"ה טושי"ע
ש"ס ספיק ג'
ז ג ד ה מיי פ"ה מהל
ת"ת הל' ח טושי"ע י"ד
ס' רמב ספיק טו'
ח ר ז מיי ש"ס טושי"ע
ספיק כ'
ט ה מיי פ"ח מהל
אישות הל' י סמג
לאוין פא טושי"ע הש"ע
סימן ז ספיק ו' וכו'
י ט מיי ש"ה י"א
יא י ב מיי פ"ח מהל
כו טושי"ע ש"ס ספיק יד'
יב ל טור הש"ע ש"ס
יג מ מיי ש"ס סמג ז'
טושי"ע ש"ס:

לעזי רש"י

טשינא [ביבש"א].
ארנב, נתיקא פטור.

תוספות ר"ד (המשך)

מהני ואפי' לר"ט נמי
לא מהני אלא כ"ז שלא
נכנסו להרשות הורשין
אבל משכנסו להרשות
הורשין הו' לא מהני
וקי"ל בבבלי תלמודא
הל' כמה ברי' אוקי"ל
הל' כ"ש מחבירו א"ו
בתפסה דמחיים איריין
ורבא דאמר לכתובה לא
מהני הוה סבר דר"ע אמר
בין לאחר מיתה בין מחיים
והיא דאשכחין לקמן
בהיא דיתתה דתפסה
כסא דכספא לכתובה
וכו' דהדר ב' לבתר
דשימעה מר"ב כדאמר'
לעיל בפ' הכותב א"ל
קאקי חורו דמשלח
גלימא דאיניש הכי אריג
והוא שתסג מחיים.
והשתא דתקינו דמטלטלי
דימיה משעבדי לכתובה
בין תפסה בין לא תפסה
גובה בין לכתובה בין
למונות: אריג משום
ריב"ז א"ל אלמנה שהשתה
ב' וגי שפ"ח ולא תבשה
מונותיה אבהא מונוותיה
פי' יאמרין מחלתן וגם
עכשיו תובעת מתחרטת
היא וכיון שכבר מחלתן
א"ל מתחרטת ומתמה
ב' אבהא ג' מיבעי'
ליק כאן בעני' כאן
בעשירה כאן בצנועה
כאן בפרוצה א"ל ל"א
אלא למפרע אבל להבא
י"ל פי' השנים שעברו
מהלח ומכאן ואילך
ועכשיו שתובעת מלאן מכאן
ואילך: בעי ר"י יתומים

תא שמע דאמר ר' יורא אמר שמואל אלמנה מציאתה לעצמה אי אמרת בשלמא אלמנה ניזונת תנן שפיר. קאמר שמואל מציאתה לעצמה אפי' צערה שהיא ניזונת הואיל והן יכולין לסקקה לא הוו כצעל אע"ג דמעשה ידיה שלהן אלא אי אמרת ניזונת תנן וכאנשי גליל אכל לאנשי יהודה מעשה ידיה לעצמה א"כ הא דקאמר שמואל אלמנה מציאתה לעצמה על כרחך לאנשי גליל הוא דאילטרין ליה לאשמועינן ולאנשי יהודה לאשמועינן מעשה ידיה לעצמה וכ"ש מציאתה וכיון דלאנשי גליל קאמר אמאי מציאתה לעצמה והא לרייהו הוי דהא אינהו כצעל ולא קגי דלא יהיבי לה ואומר רבינו תם דלמנה דקאמר שמואל קאי אמתי' ולא משום דבלאו הכי לא פשיט שפיר דהניזונת תנן כמו שהוכחתי דעל כרחך אליצא דאנשי יהודה קאמר שמואל ודוקא מציאתה אכל מעשה ידיה ליתומים אלא כי היכי דלא תקשי דשמואל אדשמואל דליהו סבירא ליה כאנשי גליל לעיל (ד' ג.) ומה שפירש הקונטר' אי אמרת צלמנה הניזונת תנן שפיר דמוקמינן מילתא דשמואל בצאינה ניזונת קשה דאי בצאינה ניזונת פשיטא ועוד לימנא מעשה ידיה לעצמה וכל שכן מציאתה דהיא כהעדה שעל ידי הדחק כדאמרין לעיל צריש מציאת האשה (דף סו. וש) ועוד דהיכי דאי תנן הניזונת מוקמינן למילתיה דשמואל בצאינה ניזונת כגון שנתנו לה היורשים כתובתה הכי נמי אי תנן ניזונת וכאנשי גליל מצינו למימר דמילתיה דשמואל מיירי בצאותה שצדעה כתובתה צ"ד או מכרה שאינה ניזונת שאתה מציאתה לעצמה אפי' לאנשי גליל. מ"ר: **אבל** מנח תפלין ל"ת א"ן בה. אע"ג דצלהי האשה שנתארמלה (לעיל כה:) תניא או שהניח תפלין צפני רבו לא יאל לחירות מ"מ אינו רגיל להניח כל שעה. מ"ר: **אלמנה** שתפסה מטלטלין בתפסה כו'. פי' הריצין דמיירי בתפסה לאחר מיתת הצעל וא"ת מאי שנא דלמוזני מהניא תפיסה טפי מכתובה

וי"ל משום דמוזני לא טרפה ממשעבדי אכל כתובה טרפה ממשעבדי וא"ת אלא מעתה תועיל תפיסת הלווקא שאלא באחריות שאלא באחריות נמי באחריות וצא צעל חוז וטרפה עם השצח קשה שיעול צו תפיסה צלמנא ממלוה ע"פ לא קשיא דאע"ג דלא טריף ממשעבדי לא מהני תפיסה משום דיכול לתבוע הלוואתו מחיים אכל מלווקא קשה דלא טריף ממשעבדי גם לא היה יכול לתבוע מחיים ונראה לי דדוקא מוזני דלא גציא ממשעבדי והוי נמי צ"ד אלמנה רבנן טפי להועיל צה תפיסה והודה רבי וא"ת כמאן אי כרבי צלל תפיסה נמי דהא אמר צפרק נערה (לעיל נה.) אחד נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוזיאין למזון האשה והצנות ואי כר' שמעון צן אלעזר כי תפסה מאי הוי הא אמר נכסים שאין להם אחריות מוזיאין לצנים מן הצנות ואומר רבי דלעולם כר"ש צן אלעזר ודוקא לצנים מן הצנות מוזיאין אכל מן האשה לא והא דקא מותבי מר צר רב אשי מאי שנא לכתובה כו' וצעי למימר מאי תפסה תפסה לאו משום דהכי סבירא ליה דהא דארצי עקיבא לא פליג דלאר אין תפיסה מועלת לאחר מיתתה אלא הכי קאמר מאי תפסה תפסה כלומר צרייתא דקתני דמועיל תפיסה למונות לאחר מיתתה על כרחך כר' טרפון דמאי תפסה תפסה ואס כן לרבי טרפון כתובה נמי מאי תפסה תפסה ור"ח והלכות גדולות פירשו דלכתב מיירי תפיסה מחיים ודוקא למוזני מציאתה אכל לכתובה לא משום דלא נתנה כתובה לגבות מחיים ופסק דלכותב גדולות וקשה שפיר פסק בתפסה הגאונים צבולי הש"ס הלכתא כמר צר רב אשי צר מנייף שצוה ואודיתא וגם העירין ור"ח פסקו כמר צר רב אשי צר מנייף שצוה וימורי וכתב וסימנן כלו הפך לצן טעור הוא אף על פי שכתב הריצין שראה בתפסה הגאונים לית הלכתא כמר צר רב אשי אלא צמייף שצוה ואודיתא דומה הוא שה"ג. עמנו תופקות כמותם שפסקו לית הלכתא כמר צר רב אשי צמייף שצוה ואודיתא וז"ל דמר צר רב אשי דקאמר הכא אינו אלא תתקפתא צעלמא ולא דס"ל הכי ור"ח פסקו כמר צר רב אשי והרבה הארכתי צו לעיל צריש הכותב (דף פד: וש"ס) מ"ר:

יתומים אמרו נתננו. אומר רבי דמיירי צמונות שעברו דמוכ מילתא טפי משום דשתקה עד השתא דימתי קושטא קאמרי אכל צמונות דלהבא ודאי על היתומין להציא ראייה דהא רבי יוחנן הוא דלאר צפ"ק דצ"מ (דף פ. וש"ס) הטוען אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום ואפילו למאן דלית ליה דר' יוחנן הכא מודה דלא מהימני לומר פרעמי דאי מהימני מה הועילו חכמים בתקנתם שתקנו לה מונוות כל שעה ויאמרו פרעמי מידי דהוה אכתובה צמקום שאין כותבין דכ"ע מודו דלא מני אמר פרעמי מהאי טעמא דפרשיית. מ"ר: נכסי

אי אמרם צלמנא הניזונת סגן. וסתם לן תנא כאנשי יהודה: שפיר. איכא לזוקמי להא דשמואל צשאינה ניזונת: אלא אי אמרם ניזונת סגן. וסתם לן כאנשי גליל וליכא אלמנה שאינה ניזונת אמאי מציאתה לעצמה: ניזון. יורשים כצעל: סהוי לפו איצט. דעל כרחם וניס ארתה אכל מעשה ידיה שתקנו צעלה תחת מונוותם הוי ליורשים: כל מלאכות. השנויות צפרק אע"פ (לעיל נט:) טוחנת וואופה כו': חוץ ממויגס הכוס כו'. שהן מלאכות המוקצות חיבה והרגל דצר כדאמר' נמי צהא מסכתא (דף ד:) שאין נדה עושה אופן לצעלה: חוץ מהספרם מנעל. שהרואה אומר עבד כנעני הוא: מנה ספילין לים לן צה. שאין דרך עבדים להניח תפילין: למס מרעו סוד. המניס עצמו מרעו מניס ממנו סודים. ואיך דמפקא לה מדכתב לעיל מיניה ותושיה נדה ממני וסמין ליה למס מרעו סוד: מה שפסקה ספסה. ולא מפקין מיניה. ואע"ג דפסקין הלכתא צפרק מציאת האשה (לעיל סו:) ממוקקעי ולא ממוטלטלי הואיל ותפסה תפסה: דסקיא. שק של עור שקורין טשינא: עשירה. היכולת צידה להמתין הלכך אי נמי לא תצעה לאו מחילה היא עד שלש שנים אכל ענייה מדלל צצותן מחלתן: לנועה. צושה לצעל צ"ד הלכך צמתי שנים לאו מחילה היא: אלא למפרע. אופן שמי שנים שעברו איצדה: נתננו. דמי מונוות לשנה הצאה: נכסי

תא שמע (ב) אמר רבי יורא (ב) אמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה אי אמרת בשלמא הניזונת תנן שפיר אלא אי אמרת ניזונת תנן יהו כצעל מה בעל מציאת אשה לבעלה הכא נמי מציאת אשה ליורשים לעולם אימא לך ניזונת תנן טעמא מאי אמור רבנן מציאת אשה לבעלה דלא תיהו לה איבה הני תיהו להו איבה אמר רבי יוסי בר חנינא ככל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליורשים חוץ ממויגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו אמר רבי יהושע בן לוי ככל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת (לו) מנעל אמר רבא י"א אמרן אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו לית לן בה אמר רב אשי ורבמקום שאין מכירין אותו נמי לא אמרן אלא דלא מנח תפלין אבל מנח תפלין ל"ל בה אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן וכל המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע ממונו חסד שנא' י"למס מרעהו חסד ר"ב נחמן בר יצחק אומר יאף פורק ממונו יראת שמים שנאמר ויוראת שדי יעזוב אמר רבי אלעזר אלמנה שתפסה מטלטלין במונוותיה מה שתפסה תפסה תניא נמי הכי אלמנה שתפסה מטלטלין במונוותיה מה שתפסה תפסה וכן כי אתא רב דימי אמר מעשה בכלתו של ר' שבתי שתפסה דסקיא מלאה מעות ולא היה כח ביד חכמים להוציא מידה אמר רבינא ולא אמרן אלא למוזני מינה מתקיף לה מר בר רב אשי מ"ש לכתובה דמוקקעי ולא ממשלטלי מונוות נמי ממוקקעי ולא ממשלטלי מ"א לא למוזני מאי דתפסה תפסה הכי נמי לכתובה אמר ליה רב יצחק בר נפתלי לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבא כוותיק אמר ר' יוחנן משמיה דרבי יוסי בן יזמרא אלמנה ששהתה שנים ושלש שנים ולא תבעה מונוות איכדה מונוות א"השתא שנים איכדה שלש מיבעיא לא קשיא כ"א בעניה כאן בפרוצה כאן בצנועה אמר רבא מ"א אמרן אלא למפרע אבל להבא יש לה בעי ר' יוחנן יתומים אומרים נתננו והיא אומרת לא נטלתי על מי להביא ראיה

תורה אור השלם
1. לפקס מרעהו חסד ירוקא שדי יעזוב: איוב י ד
מוסף רש"י
מרעהו חסד. מוע טקד, ואע"ג דלא כתיב מוע ממילא כממע, שכל חיבה שאלה מ"ס משמעת נטילה היא כמו וקח מידם, אצרו גוים מאלו (שבת סג.).
תוספות ר"ד
היתומים הלכך אופן הירושין שירושין כותובה חיבים בקבורתה: א"ר יורא אמר שמואל מציאת אלמנה לעצמה פי' אע"פ שהיתומים ונין אותה צעמא מאי אמרי רבנן בעניא האשה לבעלה משום איבה פי' ולא משום מונוות שתקנו מונוותיה תחת מצי' הכא תהוי לה איבה פי' מה חוששת האלמנה ומסתם בע"כ יזנו אותה בנתיב ב"ד: אריכ"ח כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליורשים חוץ ממויגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו הכא שדברים אלו מביאים לרבי חיבה והרגל דבר מונוותיה תחת מציאתה חייבת להניק את בנה כמו שפוסה בחיי בעלה: אריכ"ל כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת לו מנעל והבעלת לו מנעל פי' שההוא אומר עבד כנעני הוא: א"ר ל"א אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו ל"ל בה: אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל המונע תלמידו מלשמשו כאלו מונע ממנו חסד שנאמר למס מרעהו חסד: א"ר י"א אלמנה שתפסה מטלטלין למונוותיה מה שתפסה תפסה א"ר ל"א אלא למוזני אבל לכתובה מפקין מתקיף לה כברי' מ"ש לכתובה דמוקקעי ולא ממשלטלי מונוי נמי ממוקקעי ולא מטלטלין ממוקקעי ולא מטלטלין ממונותיה מה שתפסה תפסה א"ל ר"ב לרבינא הכי אמרי' משמיה דרבא כותיק מ"ה דאי תפיסה מחיים הוא דאי לאחר מיתה עסקי' היכי אמר כברי' דאפי' לכתובה מה דתפס אטו ל"ל ה"ל כר"ע מחבירו ולעיל בהכתוב אפיליגי בהאי מילתא ר"ט ור"ע בתפסה דלא"מ דלר"ט מהני ולר"ע י